

Ганеєва О. Л., кандидат історичних наук, науковий співробітник НДЛ (морально-психологічного забезпечення та військових традицій) НЦСВ Академії сухопутних військ ім. гетьмана Петра Сагайдачного (м. Львів)

ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ІДЕОЛОГІЧНОЇ РОБОТИ ЗБРОЙНИХ СИЛ РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ

У статті автор аналізує ідеологічну складову національної безпеки Республіки Білорусь. Зроблено огляд історичної ретроспективи становлення органів ідеологічної роботи у Збройних Силах, проаналізовано їх структуру, основні завдання і функції.

В статті автор аналізує ідеологічну складову національної безпеки Республіки Білорусь. Проведено огляд історичної ретроспективи становлення органів ідеологічної роботи у Збройних Силах, проаналізовано їх структуру, основні завдання і функції.

The author examines the ideological component of the national security of the Republic of Belarus. A retrospective review of the historical formation of the ideological work in the Armed Forces, analyzed their structure, main tasks and functions.

Постановка проблеми

Республіка Білорусь стала першою країною на пострадянському просторі, яка у 2005 році оголосила про закінчення процесу реформування Збройних Сил [1]. За повідомленням інформаційних агентств Республіки, внаслідок організаційних заходів протягом 2001-2004 рр. було скорочено 53 тисячі військовиків. На сьогодні чисельність особового складу білоруського війська разом із цивільним персоналом складає 65 тис. осіб – рівно стільки, скільки на думку керівництва держави, необхідно задля забезпечення належної обороноздатності країни. Протягом п'яти років реформ було підготовлено близько 112 проектів законодавчих актів і постанов уряду у військовій сфері, створено потужну систему військової освіти та науково-дослідних установ. Укомплектованість Збройних Сил Республіки Білорусь (далі – ЗС РБ) офіцерськими кадрами нині складає 93%. [1, 2]

Серед основних здобутків військового будівництва у зазначений період часу були не тільки вихід на затверджений ліміт чисельності та відсоток укомплектованості військ, але й покращення організаційної структури з виключенням дублюючих елементів; створення системи стратегічного стримування, органів спеціальних операцій, підвищення якості підготовки офіцерських кадрів, молодших командирів та удосконалення системи комплектування військ.

За оцінкою Королівського об'єднаного інституту оборонних досліджень (RUSI, Великобританія), вже у 2005 році Республіка Білорусь за своїм військовим потенціалом

займала 41-е місце (з 164-х) у світі. Експерти вважають, що нині білоруська армія є найбільш боєготовою армією в рамках ОДКБ. Кількість бажаючих проходити військову службу у 3-5 разів перевищує потреби армії. При цьому середній вік офіцера Збройних Сил білоруської армії становить 33,5 роки [2, 4].

Коли в середині 1990 років були проведені соціологічні дослідження щодо розуміння офіцерами морально-психологічного стану військ, 72,46% респондентів у своїх відповідях відзначали основний стимул патріотизму виключно у матеріальному забезпеченні. [5]. У військовому будівництві Білорусії того часу, як і у багатьох країнах колишнього СРСР, відбувався процес хаотичного скорочення чисельності військ, руйнування існуючих структур, що лише сприяло поповненню рядів молодих пенсіонерів. В цілому, армія значно відставала від реалій і вимог до Збройних Сил ХХ століття.

З прийняттям Концепції національної безпеки (1995 р), Воєнної Доктрини (1995 р.) та низки інших нормативно-правових документів у військовій сфері ситуація значно покращилась – процес реформування Збройних Сил набув планового характеру.

Метою даної статті є огляд історичної ретроспективи становлення органів з ідеологічної роботи, аналіз їхніх основних завдань і функцій, дослідження складових державної ідеології Республіки Білорусь та узагальнення досвіду підготовки офіцерів-спеціалістів з ідеологічної роботи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Нажаль, в Україні відсутні комплексні наукові дослідження за тематикою нашої студії. Основу дослідження складають офіційні урядові та відомчі документи (декрети, постанови, укази, накази), розміщені на державних інтернет-порталах правничого спрямування, а також матеріали виступів та інтерв'ю керівного складу оборонного відомства, які містяться на web-сайті Міністерства оборони Республіки Білорусь – mod.mil.by, аналітичні матеріали державних інформаційних агенств щодо політичної ситуації в країні та сучасного стану військово-промислового комплексу. Проблемні питання щодо державної ідеології Республіки Білорусії викладено у наукових та навчально-методичних працях білоруських вчених В.О.Мельника, С.В.Решетнікової, С.С.Князевої і інш., виданнях Академії управління персоналом при Президентові Республіки Білорусь.

Виклад основного матеріалу.

Після розпаду СРСР на території Республіки Білорусь залишилися війська Білоруського військового округу та два вищих військових навчальних заклади: Мінське вище військово-політичне загально військове училище (далі – МВВПЗВУ) та Мінське вище інженерне зенітно-ракетне училище (далі – МВІЗРУ).

Початок утворення МВВПЗУ було покладено постановою Ради Міністрів СРСР від 18 серпня 1979 року № 785/236 про створення двох училищ – Мінського ВВПОУ і Таллінського ВВПСУ. В училищі здійснювалась підготовка офіцерів за напрямом: “організація партійно-політичної роботи у військах”. Всього за час існування вишу було здійснено 11 випусків офіцерів. У 1990 році успіхи колективу училища у підготовці офіцерських кадрів для Збройних Сил СРСР були відзначені Почесною Грамотою Верховної Ради СРСР. Починаючи з 1980 по 1991 рр.у МВВПЗУ здобули освіту 900 чоловік з 24 зарубіжних країн [6].

У листопаді 1991 року, в контексті деполітизації Збройних Сил СРСР, училище було перейменовано у Мінське вище військово-педагогічне загальновійськове училище. У той же період часу в Збройних Силах були ліквідовані військово-політичні органи, зруйнована струнка багаторічна система виховної роботи в армії що, в кінцевому результаті, привело до різкого зниження рівня дисципліни та правопорядку [4].

Відбулося масове безсистемне скорочення грамотних і досвідчених офіцерів, у тому числі і у Мінському ВВПЗУ. Наприклад, в галузі викладання гуманітарних дисциплін виникла кризова ситуація: кафедри партійно-політичної роботи та історії КПРС виявилися зайвими, втратили своє колишнє значення. Це призвело до руйнування всієї системи навчання і виховання майбутніх офіцерів. Практично весь командний та викладацький склад училища перебував у стані деморалізації [7].

Особливо гостро проблема військової дисципліни постала на початку 90-х років минулого століття: під загрозою опинився й моральний дух армії: злочини та події в армійському середовищі зросли в кілька раз, а кількість самогубств у розрахунку на 1.000 військовослужбовців збільшилася більш ніж в чотири рази порівняно з 1990-1991 роками. У тому ж році у Збройних Силах було зафіксовано найвищий коефіцієнт злочинності за всю історію Білоруського військового округу та Збройних Сил Республіки Білорусь [5].

Такому стану справ чималою мірою сприяли помилкові теоретичні положення, на яких базувалася робота щодо зміцнення правопорядку в Збройних Силах. Існувала гіпотеза, що підтримання належного порядку у війську цілком залежить від стану правопорядку в суспільстві, тобто, поширення отримала “спекулятивна ідея спільних криміногенних властивостей армії та суспільства” [5].

Так, у опублікованій у 1993 році “Концепції досягнення високого рівня військової дисципліни у Збройних Силах Республіки Білорусь” вказувалося, що “наявність правопорушень в армійському середовищі (навмисних і ненавмисних) – об’єктивне і закономірне явище, наслідок фізіологічної та морально-психологічної невідповідності значної частини громадян до військової служби, суперечностей між природним прагненням особистості до свободи і самовираження і обмеженнями, пов’язаними з особливостями армійського укладу”. На думку авторів цього документа, “у міру розвитку процесу демократизації суспільних відносин прояви цих протиріч матимуть більш виражений характер”. Отже, наведені вище положення одного з керівних документів чітко відображають рівень розуміння сутності армійських кримінологічних проблем на початку 90-х років минулого століття [8, 9].

Постановою Ради Міністрів Республіки Білорусь від 3 червня 1992 року № 333 “Про підготовку офіцерських кадрів для Вооруженных Сил Республіки Беларусь” Мінське вище військово-педагогічне загальновійськове училище було перетворене на Мінське вище військове командне училище й перейшло у безпосереднє підпорядкування Міністерства оборони Республіки Білорусь. Основним завданням училища стала підготовка військових кадрів командного профілю. Фактично, підготовка кваліфікованих кадрів офіцерів-вихователів була призупинена.

Динаміка суспільних та соціально-економічних трансформацій середини 90-х років і у країні в цілому, і у Збройних Силах зокрема, обумовила значимість виховної роботи і необхідність її вдосконалення. Н поряток денний стало формування всебічно розвиненої особистості військовослужбовців в інтересах підготовки їх до виконання конституційного обов'язку щодо захисту Республіки Білорусь. На підставі Директиви Міністра оборони Республіки Беларусь (далі – МО РБ) від 7 листопада 1994 року № Д-29 “О воспитательной работе в Вооруженных Силах Республіки Беларусь” було створено систему органів виховної роботи.

На органи виховної роботи покладались функції планування та організації процесу державно-правової підготовки, патріотичного, військового та духовно-морального виховання особового складу, координації всієї діяльності, спрямованої на підтримку і зміцнення військової дисципліни. З часом, відповідно до наказу МО РБ від 20 травня 2003 року № 17 “Об организации морально-психологического обеспечения Вооруженных Сил Республіки Беларусь”, органи виховної роботи були перетворені в органи морально-психологічного забезпечення [6].

Отже, слід зробити висновок, що протягом 1991-2005 років було створено національну білоруську державу та закінчено реформування Збройних Сил. Новий етап державотворення вимагав формування системи ідей, яка б відображала інтереси всього білоруського народу. На думку Президента Республіки Білорусь О.Г. Лукашенка: “Держава без ідеології, як і людина без думки, не може жити і розвиватися, тим більше протистояти внутрішнім і зовнішнім загрозам й викликам. Ідеологія для держави - те ж саме, що імунна система для живого організму. Якщо імунітет

слабшає, будь-яка, навіть сама незначна інфекція стає смертельною. Так само і з державою: коли руйнується ідеологічна основа суспільства, його загибель стає лише справою часу, якою би зовні держава не здавалося сильною і грозною” [10].

Саме в цей період білоруськими ідеологами були сформульовані такі поняття як “національна ідея” – домінуюче в національній свідомості уявлення, яким даний народ виражає зміст свого історичного існування, а також система поглядів, заснована на принципах спільності нації і пріоритету її інтересів у різних сферах суспільства та “національна ідеологія” – досягнення згоди, цілісного консенсусу суспільства. Отже, набуло актуальності питання щодо удосконалення ідеологічної роботи в державі. Прийняття Указу Президента Білорусії “Про покращення кадрового забезпечення органів з ідеологічної роботи” (2004 р.) поклало початок створенню органів з ідеологічної роботи у ЗС (органів з ідеологічної та морально-психологічної роботи у Прикордонних військах Республіки) [11].

Наказом МО РБ від 19 серпня 2005 р. № 662 “Про утверждение Положения об органах идеологической работы в ВС РБ” було створено систему органів з ідеологічної роботи (далі – ІР). Зокрема, цим документом визначено структуру та основні завдання органів ІР у ЗС. Безпосередня організація ІР покладається на органи ІР, які очолюють заступники командирів з ідеологічної роботи. Керівництво ідеологічною роботою в Збройних Силах здійснює Помічник Міністра оборони з ідеологічної роботи. До складу органів з ІР також входять: заступники Міністра оборони РБ, командувачі видів ЗС, помічники Міністра оборони РБ, начальники структурних підрозділів МО РБ, командувачі військами ОК (ВТК), командири з'єднань і військових частин, начальники військових навчальних закладів, керівники організацій МО, військові комісари. Всі вище перелічені посадові особи несуть персональну відповідальність за стан ІР. Помічник Міністра оборони з ідеологічної роботи є прямим начальником для всіх посадових осіб органів ідеологічної роботи Збройних Сил [8, 9].

До структури органів ідеологічної роботи Збройних Сил на рівні управлінь входять: Головне управління ідеологічної роботи Міністерства Оборони; Управління ідеологічної роботи командувань видів Збройних Сил; Управління ідеологічної

роботи оперативного командування (оперативно-тактичних командувань), відділи ідеологічної роботи установ освіти “Військова Академія Республіки Білорусь”, “Мінське Суворовське військове училище”, Департаменту транспортних військ Міністерства оборони; відділи ідеологічної роботи соціального захисту у військових комісаріатах областей, військовому комісаріаті м. Мінська і Мінської області; відділення ідеологічної роботи у з’єднаннях, авіаційних базах; заступники командирів (начальників) з ідеологічної роботи у військових частинах, військових факультетах цивільних установ, що забезпечують отримання вищої освіти; заступник командира підрозділу з ідеологічної роботи – у підрозділах, де за штатом передбачено посаду заступника командира з ідеологічної роботи. На військових факультетах цивільних ВНЗ, безпосередня організація ІР покладається на заступників начальників військових факультетів з ІР, на військових кафедрах вищих навчальних закладів – на заступників начальників військових кафедр. На них також покладається участь в ІР і військово-патріотичному вихованні студентів у взаємодії з органами ІР відповідних ВНЗ. У військових комісаріатах, де за штатом не передбачені військові посади заступників військових комісарів по ІР, виконання завдань ІР покладається на військових комісарів.

Основний документ, який регламентує організацію ідеологічної роботи у ЗС РБ – “Інструкція про порядок організації ідеологічної роботи в Вооруженных Силах”, затверджена наказом МО РБ від 3 січня 2006 року № 1. Ця Інструкція визначає порядок організації, проведення та основні напрями ідеологічної роботи у ЗС РБ. Інструкція у спеціальних розділах регламентує зміст, порядок організації, проведення та основні напрями виховної роботи, в тому числі патріотичної та індивідуальної виховної роботи, інформаційної діяльності ЗС (у тому числі використання глобальної інформаційної мережі Інтернет в інтересах інформаційної діяльності), інформаційно-пропагандистської (у тому числі порядок організації ідеологічної підготовки та інформування) та психологічної роботи, соціально-правової роботи та соціокультурної діяльності, порядок організації взаємодії із державними органами, громадськими та релігійними об’єднаннями [8,9].

З 2005 року у Військовій Академії Республіки Білорусь, створеної у 1994 році на базі колишнього МВЗВУ та МВВІЗРУ, здійснюється набір та підготовка курсантів за спеціальністю “Ідеологічна робота в Збройних Силах” за напрямком “Ідеологічна робота (Збройні Сили), кваліфікація – спеціаліст з ідеологічної роботи, термін навчання – 4 роки.

Курсанти-ідеологи навчаються на загальновійськовому і прикордонному факультетах академії. Програма навчання практично не відрізняється від підготовки офіцерів загальновійськових спеціальностей, що дозволяє майбутньому спеціалістові-ідеологу, у разі необхідності, здійснювати управління підлеглим військовим організмом. До навчальної програми ідеологів включено такі дисципліни як психологія, педагогіка, робота зі ЗМІ, курс іноземної мови, теорія і практика ідеологічної роботи і інш.. Програмою також передбачені відвідування курсантами театрів, музеїв і виставок, участь у студентських форумах і конференціях, а також у тематичних вечорах [10].

Основу психологічної підготовки складає практичне проведення різних тестових методик та тренінгів. Вивчення нормативно-правових документів дає можливість орієнтуватися практично у будь-яких юридичних питаннях. Всі теоретичні знання курсанти практично застосовують і закріплюють на військових стажуваннях. В епоху інформаційних війн належна увага приділяється підготовці фахівців-ідеологів у галузі інформаційних технологій, що дозволить у майбутньому підтримувати необхідний рівень безпеки держави, а також створювати сприятливий морально-психологічний клімат у військовому колективі, підвищувати престиж і авторитет Збройних Сил [11].

У чому полягає основа державної ідеології Білорусії? Насамперед, у розумінні суверенітету і незалежності країни, національних інтересів та національної безпеки.

У загальнозрозумілому понятті ідеологія (ідея і логія) – це система поглядів та ідей, в яких усвідомлюються і оцінюються відносини людей до дійсності й один до одного, до соціальних проблем і конфліктів, а також містяться програми соціальної діяльності, спрямованої на закріплення або зміну існуючих суспільних відносин.

Отже, слід зробити висновок, що ІР в Збройних Силах (далі – ІР) – це, насамперед,

цілеспрямована діяльність командирів, штабів, органів ідеологічної роботи, яка покликана сформуванню в суспільній свідомості систему світоглядних ідеалів, цінностей та орієнтирів, практично реалізованих у поведінці об'єктів ідеологічної роботи в інтересах забезпечення військової безпеки держави. Вона є складовою державної ідеологічної роботи. Об'єктами ідеологічної роботи є військовослужбовці, цивільний персонал Збройних Сил, населення і громадськість республіки, міжнародна громадськість.

Основною метою ІР є досягнення і підтримання високого морального духу особового складу Збройних Сил, виховання почуття особистої причетності до захисту Вітчизни у громадян Республіки Білорусь та адекватного розуміння міжнародною громадськістю миролюбної політики держави та заходів, що здійснюються задля забезпечення національної та міжнародної безпеки.

Основними завданнями ІР є проведення у Збройних Силах державної політики, реалізація вимог Президента Республіки Білорусь; формування патріотичної свідомості, любові до Батьківщини, свого народу, особистої відповідальності за забезпечення його безпеки в особового складу Збройних Сил та населення Республіки Білорусь; підтримання морально-психологічного стану та дисципліни військовослужбовців, цивільного персоналу на рівні, що забезпечує виконання поставлених перед ними завдань; формування морально-психологічної стійкості військовослужбовців, їх несприйнятливості до деструктивної ідеології.

ІР реалізується у двох взаємопов'язаних сферах: системі ідеологічної роботи безпосередньо з особовим складом Збройних Сил; інформаційної діяльності Збройних Сил через засоби масової інформації та шляхом активної взаємодії з державними та громадськими об'єднаннями [8, 9].

Інформаційна діяльність Збройних Сил – це діяльність органів військового управління з організації моніторингу інформаційно-комунікативної сфери, формування високого морального духу населення Республіки Білорусь, захисту життєво важливих інтересів держави в інформаційно-смісловій сфері та створення сприятливої інформаційної обстановки в суспільстві для виконання поставлених перед Збройними Силами завдань забезпечення воєнної безпеки держави.

Головним підсумком ідеологічної роботи в білоруській армії стала стійка тенденція зниження злочинності. З 1994 року по 2008 рік коефіцієнт злочинності (кількість злочинів у розрахунку на тисячу військовослужбовців) скоротився з 10,9 до 3,6%. Отже, слід зазначити, що у Збройних Силах Республіки Білорусь сформована принципово нова система ідеологічної роботи, заснована на сучасних моделях масової комунікації [3].

У системі ІР найважливішу роль відіграють військові засоби масової інформації. Особливе значення отримала організація інформаційної роботи в мережі Інтернет. Великою популярністю користується сайт Міністерства оборони (www.mod.mil.by), на якому детально висвітлені всі питання, що стосуються будівництва Збройних Сил, порядку призову і проходження військової служби, прав і обов'язків військовослужбовців. Протягом 2004-2005 рр. були створені новітні ідеологічні підрозділи: Школа солдатського активу, Центр психологічних і соціологічних досліджень, Студія військових художників і Студія військових письменників, Драматичний театр білоруської армії та інші, призначені для ефективної ідеологічної роботи.

У липні 2004 року було створено Центр ідеологічної роботи при Центральному Будинку офіцерів Збройних Сил Республіки Білорусь. Перші лекції, прочитані його співробітниками, отримали високу оцінку в творчих і військових колективах. Значно зросла потреба у відборі та якості інформації щодо ступіню ефективності заходів з морально-психологічного забезпечення, які проводяться на сучасному етапі військового будівництва. У зв'язку з цим на базі лабораторії громадського аналізу та соціологічних досліджень Військової академії Республіки Білорусь було створено Центр психологічних і соціологічних досліджень Збройних Сил. Доцільність даного рішення підтверджена результатами роботи органів управління, командирів, штабів в період проведення призовних кампаній [3].

В даний час у Республіці розроблено "План будівництва і розвитку Збройних сил" на наступні 5 років і нова Концепція будівництва до 2020 року. Серед основних завдань значиться максимальна раціональність постачання військ з використанням в державі єдиної системи матеріального забезпечення не тільки армії, але й інших військ військових

формувань. Планується також створити умови для формування якісно нового інституту сержантів. У плані забезпечення соціального захисту військовослужбовців та осіб, звільнених з військової служби, членів їх сімей планується впровадження іпотечно-накопичувальної системи будівництва житла для офіцерів і прапорщиків (у тому числі службового), розвиток інфраструктури військових містечок, насамперед відокремлених. Будуть вдосконалюватися також і системи пільг, гарантій і компенсацій, що надаються військовослужбовцям та цивільному персоналу [5].

Сьогодні моральний дух військовослужбовців як ніколи високий. Це обумовлюється, насамперед, розумінням і прийняттям ними мети реформування армії, результатами перетворень, що відбуваються, а також вирішенням в ході реформування багатьох соціальних проблем. Не випадково сьогодні, на відміну від початку 1990-х років, абсолютна більшість опитаних офіцерів головною моральною цінністю бачуть, насамперед, сумлінне виконання військового обов'язку [5].

Основним чинником забезпечення безпеки Республіки Білорусь є моральний дух її народу. Стрижнем, основою морального духу народу Білорусі є патріотизм, який починається з розуміння її населенням суверенітету і незалежності своєї країни. Саме тому головними об'єктами ідеологічної роботи Збройних Сил є не тільки особовий склад Збройних Сил, але і населення республіки, а також міжнародна громадськість. При цьому в роботі з кожним з вищеперелічених об'єктів переслідується своя мета. Це високий моральний дух особового складу; це розуміння населенням, кожним громадянином республіки своєї особистої причетності до захисту Вітчизни; це формування у міжнародній громадськості об'єктивного розуміння процесів, що відбуваються у державі щодо забезпечення міжнародної та національної безпеки [13,14].

Мета ідеологічної роботи на сучасному етапі – створення умов, які забезпечують переконання військовослужбовців, членів їх сімей, населення країни, міжнародної громадськості в доцільності прийнятих в Республіці Білорусь заходів щодо забезпечення національної та міжнародної безпеки, переконаність, що реалізовується в практичних справах військового будівництва, підготовці Збройних Сил та військової

організації держави, підвищення рівня патріотизму населення Білорусі, позитивному міжнародному громадській думці щодо здійснюваного нашою країною політичного курсу. Виняткова роль в даний час відводиться військовим факультетам і в контексті проведення в життя ідеології білоруської держави: сьогодні вони реально стали центром, основою і базою патріотичного виховання не тільки навчаються в них курсантів, а й усіх студентів відповідних вишів.

Сьогодні у військових частинах запроваджено посаду заступника командира роти (батареї) з ідеологічної роботи. “Тим самим, – вважає колишній начальник Мінського ВВІЗВУ генерал-лейтенант у відставці І.Л.Васильєв – “у створеній в білоруських Збройних Силах стрункій системі виховання відновлена важлива ланка. Офіцери, призначені на цю посаду, відіграють провідну роль у формуванні духу військових колективів. Зі скасуванням після розвалу Радянського Союзу нібито не актуальних посад заступників командирів рот по політчастині, відсутністю в ті роки в країні будь-яких орієнтирів, в армії, так і в суспільстві в цілому, створився ідеологічний вакуум.” [14].

На думку дослідників державної ідеології Білорусії ідеологічна робота в країні, фактично, зводиться до пропаганди авторитарного режиму та проведення повномасштабної інформаційно-психологічної війни в інформаційному просторі [15]. До того ж останні події у державі, пов'язані із виборами Президента країни, викликали певний резонанс з боку демократичних держав світу. У нашій науковій студії ми, насамперед, аналізуємо позитивний досвід виховання воїнів-патріотів, воїнів-професіоналів. Державна ідеологія розглядається нами з позиції підґрунтя, на якому відбувається розвиток ЗС РБ.

Висновок У результаті проведеного дослідження нами визначено основні напрями державної ідеології РБ., зроблено огляд історичної ретроспективи становлення органів ідеологічної роботи у ЗС РБ; проаналізовано зміст основних нормативно-правових документів з питань організації і функціонування органів ІР Республіки Білорусь. Отримані наукові результати дають підстави зробити такі висновки:

1. Діяльність органів з ідеологічної роботи у ЗС РБ спрямована на виховання

Питання педагогіки

патріотизму та професіоналізму військовиків, ґрунтується на засадах державної ідеології та є складовою загальнодержавної системи ідеологічної роботи.

2. Історичний процес реформування колишніх органів партійно-політичної роботи та процес їхньої трансформації у ЗС РБ має багато спільних рис з аналогічним періодом реформування органів з виховної і соціально-психологічної роботи ЗСУ та органів з виховної роботи ЗС Російської Федерації.

3. На думку керівників військового відомства РБ, діяльність органів з ідеологічної роботи сприяла суттєвому покращенню стану військової дисципліни та дійсно заповнила

ідеологічний вакуум, який утворився після розпаду СРСР та ліквідації відповідних структур.

4. З огляду на інформаційну складову сучасних війн виникає потреба у цілеспрямованій підготовці фахівців, спроможних на високому рівні забезпечити захист особового складу й мирного населення від наслідків інформаційно-психологічного впливу.

В наших подальших дослідженнях ми плануємо розглянути становлення системи військової освіти і науки та дослідити науково-методичне забезпечення підготовки військових фахівців у ЗС РБ.

Література

1. Мальцев Л. Вооруженные силы: реформирование завершено. строительство и развитие продолжается / Л. Мальцев. – Режим доступу до статті: <http://www.mod.mil.by/statybag2.html>
2. Плугатарев И. Войско батьки Лукашенко рвется в образцовые: в Белоруссии подведены итоги четырехлетнего военного реформирования / И. Плугатарев. – Режим доступу до статті: http://nvo.ng.ru/forces/2005-10-14/3_lukashenko.html.
3. Шумский А. Современный облик белорусских Вооруженных Сил / А.Шумський.– Режим доступу до статті: <http://vprk-news.ru/articles/6465>.
4. Российско-белорусские системы ПРО и ПВО начали совместное отражение ракетных и авиационных ударов противника // http://www.kavkaz-news.info/portal/cnid_104903/alias_Caucasus-Info/lang_en/tabid_2434/default.aspx
5. Гура А. Идеологический аспект военной безопасности Республики Беларусь / А.Гура. – Режим доступу до статті: <http://www.mod.mil.by/statyagura.html>.
6. Леднева Н. МВВПОУ: история и современность / Н. Леднева. – Режим доступу до статті: http://www.vsr.mil.by/index/92_5.html.
7. Минполит: годы и судьбы. – Режим доступу до статті: <http://www.minpolit.com>.
8. Право - Законодательство Республики Беларусь / Под общей редакцией Валерия Левоневского/– Режим доступу: <http://www.levonevski.net/pravo/index.html>.
9. Информационный материал “Политика Республики Беларусь в области обороны (ко дню Защитников отечества и Вооруженных Сил Республики Беларусь): (для информационно-пропагандистских групп) – Электронный ресурс.–
10. Система и технология идеологической работы в стране в современных условиях: выступление Президента Республики Беларусь А.Г.Лукашенко на совещании 13 августа 2003 года Режим доступу: <http://www.president.gov.by/press18167.html>.
11. Паречина С. Идеология белорусского государства / С.Паречина.– Режим доступу до статті: <http://www.imperiya.by/club.html?id=23>.
12. Инженеры человеческих душ <http://mozg.by/content/inzhenery-chelovecheskikh-dush>
13. Мальцев Л. Дисциплина как важнейший фактор поддержания боеготовности войск / Л.Мальцев – Режим доступу: <http://www.mod.mil.by/disciplina.html>
14. Генерал-лейтенант в отставке Иван Васильев: “Воспитанием должны заниматься профессионалы” – Режим доступу: <http://www.minpolit.com/publ/2-1-0-12>
15. Ващило В. Кто и что определяет идеологию белорусского государства / В.Ващило.– Режим доступу: <http://www.imperiya.by/authorsanalytics19-8400.html>